

створює умови для розвитку особистих якостей, які стануть основою становлення майбутнього спеціаліста-професіонала.

Література

1. Ковалевский И. Организация самостоятельной работы студента / И. Ковалевский // Высшее образование в России, - 2000.- № 1.- С.114-115.
2. Метейко А.В. Застосування методу проектів у системі профільного навчання / А.В. Метейко // Педагогічні науки. Профільна освіта. Збірник наукових праць. Ч. 1. – Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2009. – С. 137-143.
3. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта України. - № 33, - 23 квітня 2002 р. – С. 2-5.
4. Прокопьев М.П. К вопросу об инновационном подходе в организации самостоятельной работе студентов медицинского ВУЗа / М.П. Прокопьев // Фундаментальные исследования, - 2009. - № 9. - С. 68-70.
5. Читалин Н.А. Многоуровневая фундаментализация содержания профессионального образования / Н.А. Читалин // – Казань: Изд-во Казанск. ун-та., 2005. – 272 с.
6. Cumming A. The Bologna process, medical education and integrated learning / A. Cumming // Medical Teacher. – 2010. - Vol. 32, №. 4. – P. 316-318.
7. Koh G. C.-H. The effects of problem-based learning during medical school on physician competency: a systematic review / G. C.-H. Koh, H. E.Khoo, M. L.Wong, D. Koh // CMAJ. - 2008. – 178. – P. 34-41.
8. Newman Mark J. PBL type teaching approaches: Rigorous evidence still required Problem based learning / Mark J. Newman // BMJ. – 2008. - Vol. 33, №. 6. – P. 971.
9. Patrício Madalena. The Bologna Process – a global vision for the future of medical education / M. Patrício // Medical Teacher. - 2010. - Vol. 32, №. 4. – P. 305-315.
10. Wood D. F. Problem based learning / D. F. Wood // BMJ. - 2008. – 336. - P. 971.

Автори

**FORMS AND APPROACHES TO CLASSROOM
INDEPENDENT WORK FOR STUDENTS
PRACTICAL TRAINING IN BIOLOGICAL
CHEMISTRY**

Grebenik L.I, Primova L.O.

Developing new and improving traditional forms of independent work of students of higher educational institutions can bring the level of training to the standards of the Bologna system. From the perspective of the authors, an important element of independent work is the problem that lies at the basis of problem-based learning (PBL). Problem-solving training can come close to the main aim of the study of basic disciplines.

Key words: independent work, problem-based learning, projects method, biochemistry teaching.

**ФОРМЫ И ПОДХОДЫ К ОРГАНИЗАЦИИ
АУДИТОРНОЙ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ
ДЛЯ СТУДЕНТОВ НА ПРАКТИЧЕСКИХ
ЗАНЯТИЯХ ПО БИОЛОГИЧЕСКОЙ ХИМИИ**

Гребеник Л.И., Примова Л.О.

Развитие новых и улучшение традиционных форм организации самостоятельной работы студентов высших учебных заведений позволяет приблизить уровень подготовки специалистов к стандартам Болонской системы. По мнению авторов важный элемент аудиторной самостоятельной работы есть проблемность, которая позволяет приблизиться к главной цели изучения фундаментальных дисциплин.

Ключевые слова: самостоятельная работа, проблемное обучение, метод проектов, преподавание биохимии.

Статья надійшла 24.06.2010 р.

УДК 616-089:378.14

**В.Д. Шейко, С.І. Пилипенко, Ю.А. Крижановський,
ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м.Полтава**

**ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ
З ЛІКАРЯМИ-ІНТЕРНАМИ ХІРУРГІЧНОГО ПРОФІЛЮ**

В статті розглянуті філософські аспекти і дидактичні основи післядипломної освіти лікарів-інтернів з хірургії, проаналізовані базові і перспективні методи навчання. На основі аналізу навчальної програми та робочого навчального плану вироблено пропозиції щодо покращення процесу навчання.

Ключові слова: філософські аспекти, післядипломна освіта, методи навчання.

Чинне законодавство та відомчі нормативно-правові акти доволі чітко і навіть суворо регламентують завдання і обов'язки лікарів-інтернів з хірургії (ЛІХ). Вони повинні виконувати навчальний план і програму інтернатури під керівництвом викладача кафедри та керівника базового закладу охорони здоров'я. ЛІХ зобов'язані набувати, поглиблювати і удосконалювати професійні знання, вміння та навички; брати активну

участь у виконанні всіх видів лікарської діяльності, передбачених вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики; дотримуватися принципів медичної етики і деонтології. Тенденції розвитку сучасної медицини вимагають якісно нових зв'язків з гуманітарними знаннями, найважливішим з яких є філософія. В теперішній час відбувається процес формування нової філософії і ідеології медицини. Клінічне мислення лікаря повинно базуватися на системно-комплексному характері взаємозв'язку людини з оточуючим середовищем, враховувати особливості перебігу хвороби в соціальному та екологічному аспектах [1, 2].

Сучасна медична наука та освіта розвивається в складних умовах. Важка соціально-економічна ситуація в країні, яка супроводжується низьким рівнем соціального захисту населення, стимулює особливу увагу до здоров'я людини. Охорона здоров'я населення повинна бути визнана вищим пріоритетом держави та найважливішого фактора національної безпеки [3].

Метою роботи було виходячи із власного педагогічного досвіду та даних наукових джерел інформації, проаналізувати філософські складові навчального процесу в інтернатурі із хірургії.

Матеріал та методи. Сучасний лікар окрім медичних знань повинен мати високий інтелектуальний рівень, широкий світогляд, творче мислення, усвідомлення сенсу своєї гуманної діяльності [4]. Об'єктом дослідження стали лікарі-інтерни з хірургії, які в майбутньому повинні самостійно вирішувати складну проблему – лікування хворої людини.

Результати та їх обговорення. Особи, що навчаються в інтернатурі із хірургії, вважаються дорослими, і, відповідно самі несуть відповідальність за своє навчання. З позиції відношення до навчального процесу ЛІХ мають певні психофізіологічні особливості: ЛІХ, як правило, хочуть застосувати свої знання і уміння відразу ж після завершення теоретичного курсу навчання; ЛІХ зацікавлені у вивченні нових концепцій і принципів. Їм подобаються ситуації, які вимагають уміння вирішити проблему, а не володіння тільки теоретичними знаннями; ЛІХ краще всього засвоюють матеріал, якщо вони можуть вивчати його в оптимальному для них індивідуальному темпі. Мотивація посилюється, якщо зміст відповідає безпосереднім інтересам і бажанням; - Для ЛІХ важливий негайний зворотний зв'язок, їх потрібно постійно інформувати про їх успіхи.

Під час практичних занять дотримуємося деяких принципів навчання. Перш за все викладачу потрібно заволодіти та утримати увагу слухачів. Велике значення для цього має чітке формулювання цілей кожного заняття, кожної теми. Для цього викладачі можуть, наприклад, розповісти цікавий випадок з власної практики, описати нестандартну ситуацію або запитати, як би вони вирішили певну проблему. Але увага слухачів повинна утримуватися протягом всього заняття. Тому через 15-20 хвилин усного викладу матеріалу дуже важливо вміти залучити інтернів в учбовий процес, використовуючи інші методики. Для цього можна застосувати три методи активної участі слухачів: опит, «мозковий штурм» і демонстраційний показ.

За допомогою питань можливо спонукати ЛІХ думати і поступово спрямувати їх до наміченої мети заняття. Доцільно ставити риторичні запитання, які призначені не стільки для того, щоб отримати відповідь, скільки для того, щоб розвивати мислення. Питання мають бути відкритими, тобто такими, які не передбачають просту відповідь «так чи ні». Опитування – важлива частина заняття, його слід проводити як в дидактичній, так і в практичній частині заняття.

«Мозковий штурм» - це особливий вид опитування, що відрізняється від звичайного. В ході цього процесу виникає безліч різних креативних ідей. Тут немає правильної або неправильної відповіді, є лише творче мислення. Викладач ставить ЛІХ питання, після чого вони повинні дати стільки відповідей, скільки можуть. Після того, як слухачі висловили всі свої ідеї, викладач може направити їх в потрібне русло і звернути увагу на важливі моменти.

Демонстраційний показ має своєю метою сполучаючи теорію з практикою, в ході якого дуже корисно залучати всіх слухачів. Демонстраційні покази слід використовувати під час дидактичної частини заняття з тим, аби робити перерви в викладенні теоретичного матеріалу. Презентація матеріалу має бути зрозумілою і добре організованою.

Велику увагу надаємо імітаційним методикам навчання. Це, наприклад, обігрування в ході заняття ситуацій, які потребують надання невідкладної допомоги пацієнтам. Цей метод полягає в тому, аби симулювати клінічні ситуації і надати слухачам можливість відреагувати на конкретні умови, оцінити ситуацію «на місці», оцінити стан пацієнта і провести необхідні діагностичні та лікувальні заходи. Такі «ділові ігри» дають можливість ЛІХ продемонструвати втілення придбаних навичок в реальні життєві ситуації з урахуванням філософських понять. Такий вид роботи сполучає в собі теоретичні та практичні знання. Методика навчання, що базується на конкретних прикладах, довела свою корисність і ефективність. Головна мета навчання в інтернатурі з хірургії – дати майбутнім клініцистам базові загальнохірургічні знання. Дану методику можна охарактеризувати наступним чином:

- вона використовує сценарії конкретних прикладів як базу для обговорення найбільш важливих тем і дій;
- вона застосовує методики інтерактивного залучення ЛІХ в обговорення проблеми, спонукає активну участь в своєму удосконаленні і обміну власним досвідом з одногрупниками;
- вона заохочує власні ініціативи інтернів, створює позитивну, невимушену і цікаву обстановку;
- вона дозволяє на ранніх етапах виявляти ЛІХ, яким важко дається навчання, і створити широкі можливості для інтенсивної корекційної роботи;
- викладач може перебудувати зміст навчання так, щоб задовольнити потреби конкретних слухачів (в т. ч. філософські, соціальні, політичні), застосовувати гнучкий метод подачі матеріалу згідно з можливостями і

здібностями слухачів. Головне завдання цієї методики полягає в тому, аби всі ЛІХ повністю засвоїли необхідний матеріал та могли на практиці використати свої знання. Сценарії конкретних прикладів. Кожен з сценаріїв – це опис пацієнта, в якого з'являються проблеми, з якими необхідно впоратися. Викладач повинен розбити ЛІХ на невеликі групи і дати їм можливість втілити свої знання в практичну роботу. Відпрацювання практичних навичок можливо здійснювати на муляжах, що є в наявності, або добровольцях. Цей процес має бути інтерактивним, заохочується участь всієї групи. Повинен бути створений перелік необхідних навичок або дій, якими ЛІХ повинні оволодіти в кінці терміну навчання. Головне, аби їх засвоїли всі слухачі.

Викладач може створювати і свої власні сценарії, які б найбільш підійшли для кожної конкретної групи інтернів. Приклад має бути простим. Не слід включати в нього нетипові ускладнення, які можуть заплутати деяких інтернів. Варто використовувати лише ті деталі, які ілюструють учбовий матеріал заняття або викликають інтерес до даного прикладу. Приклад має бути коротким. Слухачі повинні запам'ятати основні моменти, а якщо їм дати багато інформації, то запам'ятається лише її частина. Необхідно постійно повторювати основні моменти, аби звернути на них особливу увагу. Детальнішу інформацію слід надавати за необхідністю. Найголовніше завдання – переконатися в тому, що основні принципи розуміють всі. Підчас опрацювання клінічних завдань особливу увагу слід надати філософському підходу до вирішення питання лікування кожного конкретного хворого як соціального суб'єкту на підставі гуманізму, високої моральності та милосердя. Певна доля гумору під час викладення матеріалу сповна прийнятна. Це насправді підтримує зацікавленість ЛІХ, але лише в тому випадку, якщо це не відволікає їх від основних завдань заняття. Необхідно стимулювати та залучати кожного інтерна до диспуту. Не слід повчати, ставити багато питань. Викладачу не треба давати відповідь самому, доцільно запропонувати тим інтернам, які знають правильну відповідь, пояснити її іншим. Така методика ще більше залучає слухачів до роботи і дає можливість остаточно закріпити знання.

Висновки

1. Сучасні учбові програми навчання лікарів-інтернів з хірургії потребують певних нових редакцій з урахуванням філософських підходів до проблеми лікування хворої людини як головного чинника будь-якого суспільства.
2. Слід вважати за необхідне в майбутньому більшу увагу приділити практичним заняттям, що дозволить лікарям-інтернам активно засвоювати матеріал для самостійного вирішення майбутніх завдань.

Література

1. «Доктор Живаго»: философские и культурологические аспекты медицины / Методическое пособие для студентов и аспирантов // Самара, СамГМУ, 2007. – 146 с.
2. Философия естественных наук: учебное пособие для вузов / Под общ. ред. проф. С. А. Лебедева // М.: Академический проект: Фонд «Мир», 2006. – 560 с.
3. Хрусталеv Ю. М. Философия науки и медицины / Хрусталеv Ю. М., Царегородцев Г. И. // М.: Гэотар Медицина, 2007. – 507 с.
4. Шевченко Ю. Л. Философия медицины / Шевченко Ю. Л., Шевченко С., Андреев С. // М.: Гэотар Медицина, 2007. – 480 с.

Реферати

ФИЛОСОФСКИЕ АСПЕКТЫ ПРОВЕДЕНИЯ ЗАНЯТИЙ С ВРАЧАМИ-ИНТЕРНАМИ ХИРУРГИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ

Шейко В.Д., Панасенко С.И., Крыжановский А.А.

В статье рассмотрены философские аспекты и дидактические основы последипломного образования врачей-интернов по хирургии, проанализированы базовые и перспективные методы обучения. На основе анализа учебной программы и рабочего учебного плана сформулированы предложения относительно улучшения процесса обучения.

Ключевые слова: философские аспекты, последипломное образование, методы обучения.

Стаття надійшла 14.06.2010 р.

THE PHILOSOPHICAL ASPECTS PERFORMANCE OF OCCUPATION WITH PHYSICIAN- INTERN OF THE SURGICAL PROFILE

Sheyko V.D., Panasenko S.I., Kryzhanovsky A.A.

In the article the philosophical aspects and didactic bases of advanced studies of internship doctor surgeon was considered, was analysed base and perspective methods of the education. On base of the analysis of the educational program and educational plan was offered measures on improvement of the education process.

Keywords: philosophical aspects, advanced studies, methods of the education.